

2024-06-19

Sektionen för näringsliv, kultur och fritid
Emma Ström

EU-kommissionen

Yttrande över EU-kommissionens vitbok ”Hur kan vi bemästra Europas behov av digital infrastruktur?”

Digitalisering är en viktig fråga för kommuner och regioner och ett av de viktigaste verktygen för att möta de utmaningar som sektorn står inför med ekonomiska underskott, en åldrande befolkning och kompetensbrist. SKR ser att EU spelar en viktig roll för Europas digitala utveckling och välkomnar därför EU-kommissionens förslag till Vitbok vilken initierar en bred diskussion om ett viktigt ämne.

SKRs yttrande följer de tre pelare som Vitboken är uppbyggd kring.

Främjande av innovativ teknik genom samarbete

SKR vill understryka vikten av att inkludera offentlig sektor och de lokala förvaltningarna i utvecklingen av den digitala infrastrukturen. Kommuner och regioner i Sverige har en komplex och i allt högre grad högteknologisk digital verksamhet som i likhet med industrin är beroende av välutvecklad digital infrastruktur. Därför behöver kommuner och regioner involveras och aktivt delta de satsningar på FOI som EU initierar.

SKR ser att EUs utlysningar behöver utgå från reella behov hos kommuner och regioner vilket är en förutsättning för ett aktivt medverkande från sektorn. Ett exempel på kommuners aktiva roll är att öppna upp sin verksamhet och tillgängliggöra testmiljöer för företag, akademi, ideella- eller andra aktörer att testa och utveckla lösningar och innovationer. Vid forskningsprojekt där kommuners naturliga roll blir att vara demonstrations- och testmiljöer ser SKR att det vore det önskvärt att ansats och genomförande kopplar an till lokala utmaningar.

I vitboken beskriver kommissionen möjligheten att inrätta ett så kallat viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse. SKR menar att projekt av denna karaktär förslagsvis kan fokusera på att möta ökade behov av datacenter och elförsörjning kopplat till framtidens användning av AI.

Färdigställande av den digitala inre marknaden

I ett europeiskt perspektiv ligger Sverige relativt bra till vad gäller tillgång till fasta och mobila nät även om stora lands- och glesbygdsområden fortfarande saknar uppkoppling - en situation som till stor del speglar Sveriges demografiska och geografiska förutsättningar med långa avstånd och en och stor lands- och glesbygd.

Det goda utbyggnadsläge som vi har i Sverige idag grundar sig till stor del på att konkurrens har drivit investeringar i infrastruktur och innovation samt bidragit till låga slutkundspriser. I vitboken framhålls att tidigare konkurrens på området har bidragit till en fragmenterad marknad där det saknas incitament för investeringar på grund av låg lönsamhet. Detta synsätt är problematiskt och den svenska marknaden visar på motsatsen, exempelvis har de kommunala stadsnäten bidragit till ungefär hälften av landets bredbandsinfrastruktur och låga slutkundspriser.

SKR ser att ny lagstiftning på området riskerar att bli problematisk om utgångspunkten är att stödja de medlemsstater som har låg utbyggnadstakt snarare än att bygga vidare på de modeller som fungerar väl. SKRs uppfattning är att en ökad konsolidering, inte minst på fibermarknaden, är fel väg att gå ur ett konkurrenshänseende. Europas konkurrenskraft ökar med regelförenklingar, konkurrens och öppna nät. SKR menar att det är ytterst viktigt vikten av att denna typ av initiativ inte försvårar för utvecklingen i de medlemsstater som är föregångare.

Kommissionen konstaterar att utbyggnaden av 5G går allt för långsamt i Europa och att vi inte kommer att nå utsatta mål. Sverige var sena i starten med 5G och vi har goda möjligheter att komma i kapp resten av EU med den enklare variant av 5G som nu saluförs av de svenska operatörerna. Men vägen till att Sverige har det som benämns som 5G stand alone, det vill säga den typ av 5G standard där Europa blir omsprungen och där vi behöver komma ikapp, är lång. SKR menar att frågan om hur långt 5G-utvecklingen verkligen har kommit i Europa skulle behöva tydliggöras. Det skulle behövs uppdaterade europeiska definitioner för att säkerställa att vi har jämförbara täckningsbilder inom EU.

SKR ställer sig positiv till vitbokens förslag om främjande av datadelning, öppna data och interoperabilitet, vilka är centrala för att färdigställa den digitala inre marknaden. Samtidigt kräver denna typ av utveckling tydliga riktlinjer och adekvat stöd för att säkerställa ett effektivt genomförande.

SKR ser generellt ett stort behov av att säkerställa att adekvata resurser finns på plats, såväl ekonomiska, tekniska som kompetensmässiga, för att genomföra kommande och redan föreslagna initiativ och regleringar. Kommuner och regioner står inför varierande utmaningar och har olika resurser till sitt förfogande. De senaste åren har det kommit mycket ny

lagstiftning kopplat till digital infrastruktur och fokus bör nu vara på genomförandet och harmoniseringen av denna lagstiftning innan ny lagstiftning initieras. För att främja investeringar i digital infrastruktur är det avgörande med rättslig förutsebarhet.

SKR menar att lyckade genomföranden av nya initiativ kräver stabila och förutsägbara förvaltningsstrukturer, juridiska tydligheter och undvikande av överlappning mellan olika lagstiftningar, särskilt i förhållande till dataanvändning och AI. Det krävs vidare en god samordning mellan de olika förvaltningsnivåerna för att maximera effektiviteten och nyttan för medborgarna.

Säkra och resilienta digitala infrastrukturer för Europa

Digitalisering innebär många möjligheter men också många hot och sårbarheter. Samhällsviktiga verksamheter såsom de kommuner och regioner bedriver är mycket känsliga för avbrott. Digital infrastruktur måste stå emot störningar i form av sabotage, avlyssning och andra cyberhot. Information som går förlorad, blir otillgänglig eller förstörd kan skada hela samhället och dess invånare.

Vitboken lägger sitt huvudsakliga fokus vid undervattensinfrastruktur. SKR menar att säkerhet under vattnet behöver ses tillsammans med landfiber så att risker under vattnet inte kan läcka till eller påverka landfiber som då kan bli sårbar för cyberangrepp eller annat avbrott.

SKR understryker att säkerhetsperspektivet måste prioriteras, byggas in, testas och regelbundet följs upp för att den digitala informationen alltid ska ha rätt skydd. Europeisk säkerhetsstandard för digital infrastruktur är positiv men då hot förändras med tiden är det viktigt att EU-certifieringen regelbundet ses över.

SKR konstaterar även att den digitala infrastrukturen är beroende av en stabil och säker elförsörjning. Denna fundamentala aspekt av digital infrastruktur uppmärksammas inte uttryckligen av vitboken. SKR menar att den fortsatta diskussionen om framtida behov av digital infrastruktur behöver utvidgas för omfatta även elförsörjning och åtgärder för att skydda den. Skydd av digital information och all relevant infrastruktur avseende tillgänglighet, konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet måste stå högt upp på EU:s agenda.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anna Hamberg,

Sektionschef, sektionen för näringsliv, kultur och fritid, avdelningen för
tillväxt och samhällsbyggnad